

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXVII

Nr 1

WARSZAWA 1960

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXVII

1960

I

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1960

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander Gieysztor,
Stanisław Herbst, Witold Kula, Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy,
Marian Małowist, Kazimierz Piwarski, Marian H. Serejski, Jan Antoni Wilder

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARZ

Tadeusz Łepkowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 310261

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2250 + 150	Oddano do składania 3.XII.1959 r.
Ark. wyd. 26,0, ark. druk. 18,5	Podpisano do druku w marcu 1960 r.
Pap. druk. sat. kl. V 70 g 75×102	Zamówienie 142 — C-83.
Cena zł 30	Druk. ukończ. w marcu 1960 r.

Druk. MSW Warszawa

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Тысячелетие польского государства. Утвержденное Государственным Советом на заседании 12 февраля 1960 г. постановление Подготовительного Комитета празднования тысячелетия польского государства</i>	3
Станислав Руссоцки, Ежи Сенковски — Некоторые проблемы социального и правового расслоения дифференциации шляхты в Мазовецком княжестве	11
Збигнев Вуйцик — Перемена в соотношении политических сил средне-восточной Европы во второй половине XVII века	26
Ванда Мощенска — Исследовательские задания и условия научной работы в области истории историографии	58

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКИ

Владислав Дзевульский — Вопросы Силезии в Т. I Истории Польши	95
Владислав Собоцински — К вопросу библиографии истории Польши XIX в.	108
Збигнев Вуйцик — К вопросу солоницкой капитуляции в 1596 г. (в связи со статьей Чеслава Хованца в Исторических Материалах)	124
Кристина и Адам Керстен — О популяризации истории — чуть больше	128

MISCELLANEA

Кристиан Богумил Стайнер (1746 — 1814) — Забытый критик Нарушевича — Станислав Сальмонович	134
Дневник Яна Бартковского о ноябрьском восстании — без ретушевки — Тадеуш Лепковски	141
Рецензионные статьи	146
Рецензии, критические отчеты	186
Научная жизнь в стране	263
Научная жизнь за рубежом	277
In memoriam	287
Письма в редакцию	289

TABLE DES MATIÈRES

ÉTUDES

<i>Le Millénaire Polonais. La résolution du Comité Préparatoire de la célébration du Millénaire de l'État Polonais, acceptée par le Conseil d'État de la République Populaire de Pologne le 12 février 1960</i>	3
Stanisław Russocki, Jerzy Senkowski — Remarques sur la différentiation socio-juridique de la chevalerie et de la noblesse de Mazovie	11
Zbigniew Wójcik — Changements dans le système des forces politiques en Europe du Centre-Est pendant la seconde moitié du XVII-me siècle	26
Wanda Moszczeńska — Questions scientifiques et les conditions du travail scientifique dans le domaine de l'histoire de l'historiographie	58

DÉBATS ET POLÉMIQUES

Władysław Dziewulski — Questions silésiennes dans le I vol. de l'Histoire de Pologne	95
Władysław Sobociński — De la bibliographie de l'histoire de Pologne au XIX-me siècle	103
Zbigniew Wójcik — Sur la capitulation de Solonica de 1596 (en marge de l'article de M. Czesław Chowaniec dans le périodique Teki Archiwalne)	124
Krystyna i Adam Kersten — Sur la vulgarisation de l'histoire étude plus ample	128

MISCELLANEA

Krystian Bogumił Steiner (1746—1814) — le critique oublié de Naruszewicz Stanisław Salmonowicz	134
Mémoires de Jan Bartkowski sur l'insurrection de novembre — sans retouche — Tadeusz Łepkowski	141
Comptes rendus et notes critiques	186
La vie scientifique en Pologne	263
La vie scientifique à l'étranger	277
In Memoriam	287
Correspondance	288

SPIS TREŚCI

<i>Polskie Tysiąclecie. Uchwała Komitetu Przygotowawczego Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego, akceptowana na posiedzeniu Rady Państwa w dn. 12 lutego 1960 r.</i>	3
Stanisław Russocki, Jerzy Senkowski — Uwagi o społeczno-prawnym zróżnicowaniu rycerstwa i szlachty mazowieckiej	11
Zbigniew Wójcik — Zmiana w układzie sił politycznych w Europie środkowo-wschodniej w drugiej połowie XVII wieku	26
Wanda Moszczeńska — Zadania badawcze a warsztat naukowy historii historiografii	58

DYSKUSJE I POLEMIKI

Władysław Dziewulski — Sprawy śląskie w tomie I Historii Polski	95
Władysław Sobociński — O bibliografii historii Polski XIX wieku	108
Zbigniew Wójcik — W sprawie kapitulacji sołonickiej w roku 1596 (w związku z artykułem Czesława Chowańca w <i>Tekach Historycznych</i>)	124
Krystyna i Adam Kersten — O popularyzacji historii — nieco szerzej	128

MISCELLANEA

Krystian Bogumił Steiner (1746—1814) — zapomniany krytyk Naruszewicza — Stanisław Salmonowicz	134
Pamiętnik Jana Bartkowskiego o powstaniu listopadowym — bez retuszu — Tadeusz Łepkowski	141

ARTYKUŁY RECENZYJNE

Cahiers d'histoire mondiale — Bronisław Geremek	146
Początki miast w Polsce — Tadeusz Lalik	155
O najdawniejszym spisie prawa polskiego — Karol Buczek	161
Polska czasów Kazimierza Wielkiego — Jan Baszkiewicz	169
Materiały archiwalne do sprawy bezrobocia na Górnym Śląsku — Ludwik Hass	178

RECENZJE I SPRAWOZDANIA KRYTYCZNE

P. Flatrés, Géographie rurale de quatres contrées celtiques: Irlande, Galles, Cornwall et Man — Juliusz Bardach	186
Immink P.W.A., At the Roots of medieval Society. I The Western Empire — Marian H. Serejski	187

J. Burian, Boje afrických kmenu s Rimem v. I. století římského císařství — Tadeusz Kotula	187
Studia Wczesnośredniowieczne, t. IV — Stanisław Russocki	188
H. J. Kirfel, Weltherrschaftsidee und Bündnispolitik — Jan Baszkiewicz	189
E. Mályusz, Das Konstanzer Konzil und das Königliche Patronatsrecht in Ungarn — Juliusz Bardach	196
Fr. Matějek, Feudální velkostatek a poddaný na Moravě s přihlédnutím k přilehlému území Slezska a Polska — Roman Heck	197
R. Heck, Studia nad położeniem ekonomicznym ludności wiejskiej na Śląsku w XVI w. — Andrzej Wyczański	204
Dyplomaci w dawnych czasach — Jan Reychman	209
Z historii rachunkowości w Polsce i Gdańsku w wieku XVI — Maria Bo- gucka	210
Fr. Kavka, Majetková, sociální a třídní struktura českých měst v první po- lovině 16. století ve světle knih a rejstříků městské davy — Jan Ma- lečki	216
W. Więckowska-Mitznerowa, Karol Chodkiewicz — Leszek Podhoro- decki	211
Zb. Wójcik, Traktat Andruszowski 1667 roku i jego geneza — Władysław Czapliński	212
J. Putek, Miłośnicy panowie i krnąbrni poddani — Jan Malecki	215
E. Kipa, Studia i szkice historyczne — Bogusław Leśnodorski	217
H. Lemke, Die Brüder Załuski und ihre Beziehungen zu Gelehrten in Deutsch- land und Danzig — Łukasz Kurdybacha	218
J. Reychman, Życie polskie w Stambule w XVIII wieku — Maria Rymyszyna	220
J. Kiliński, Pamiętniki — Andrzej Zahorski	220
J. P. Garnier, Murat roi de Naples — Tadeusz Łepkowski	226
Źródła do historii miast łódzkiego okręgu przemysłowego w XIX w. — Wła- dysław Sobociński	230
Cz. Łuczak, Przemysł Wielkopolski w latach 1815—1870 — Elżbieta Ka- czyńska	231
Instrukcje gospodarcze dla majątków wielkopolskich w pierwszej połowie XIX wieku — Halina Stebelska	233
J. J. Lerski, A Polish Chapter in Jacksonian America — The United States and the Polish Exiles of 1831 — Adam Lewak	235
K. B. Stolzman, Partyzantka czyli wojna dla ludów powstających najwłaściwi- sza — Krzysztof Groniowski	237
F. H. Gentzen, Grosspolen im Januaraufstand 1863/1864 — Zdzisław Grot	238
K. Kosik, Česká radikální demokracie — Alina Szklarska	240
K. A. Hellfaier, Die deutsche Sozialdemokratie während des Sozialistengesetzes 1878—1890 — Tadeusz Cieślak	241
G. Mann, Deutsche Geschichte des XIX und XX Jahrhunderts — Józef Dut- kiewicz	242
T. Cieślak, Przeciw pruskiej przemocy. Walka o ziemię na Pomorzu na prze- łomie XIX i XX wieku — Tadeusz Grygier	243
Z. Pustuła, Monopolli w metalurgicznej przemyślności Carstwa Polskiego i ich udział w „Prodometie” — Irena Pietrzak-Pawłowska	245
W. K. Osieczkij, Halycyna pod hnitom Awstro-Uhorszczyzny w epokę im- perializmu — Krzysztof Dunin-Wąsowicz	246
M. Szulkin, Strajk szkolny 1905 roku — Halina Kiepuska	248

H. Uebersberger, Österreich zwischen Russland und Serbien. Zur Südslawischen Frage und der Entstehung des Ersten Weltkrieges — Juliusz Willaume	253
R. Klatt, Ostpreussen unter dem Reichskommissariat 1919/1920 — Tadeusz Grygier	255
Wtoraja mirowaja wojna 1939—1945 gg. — Lucjan Dobroszycki	256
K. Wheatley, Operation Sea Lion, German Plans for the Invasion of England 1939—1942 — Łukasz Hirszowicz	257
J. Włodarczyk, Tadeusz Korzon. Główne koncepcje historyczne i historiozoologiczne — Jan Adamus	258
Létopis Instituta za Serbski Ludospyt — Brunon Sikorski	260

ZYCIE NAUKOWE W KRAJU

Prace nad planami rozwoju nauk historycznych	263
Z prac polsko-radzieckiej komisji wydawnictwa źródeł do dziejów powstania styczniowego — Krzysztof Groniowski	268
Sesja naukowa ku czci Ludwika Krzywickiego w setną rocznicę urodzin (1859—1959) — Marian Drozdowski	271
Stosunki polsko-angielskie w przeddzień i w czasie II wojny światowej — Włodzimierz Kowalski	272
Nowa faza rozwoju Instytutu Zachodniego	274
Z tradycji przyjaźni polsko-radzieckiej — Jerzy Skowronek	276

ZYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

Prof. Percy E. Schramm o dziejowym stosunku Polski i Niemiec — Karol Górski	277
III Zjazd Historyków Czechosłowackich — Stanisław Herbst	282
Druga konferencja Komisji Historycznej Polsko-Czechosłowackiej w Pradze — Mirosław Frančić	284
Wydawnictwa Instytutu Historycznego w Skopju — Henryk Bałowski	285

IN MEMORIAM

Władysław Prawdzik (1897—1959) — Piotr Bańkowski	287
--	-----

LISTY DO REDAKCJI

W sprawie recenzji z pracy: Monopolii w mietallurgicznej promyślności Carstwa Polskiego i ich uczenie w „Prodametie” — Zbigniew Pustula	288
---	-----

IDENTITY - 01

WARUNKI PRENUMERATY CZASOPISMA

„KWARTALNIK HISTORYCZNY” — Kwartalnik

Cena w prenumeracie zł 120.— rocznie

„ „ „ 60.— półrocznie

Zamówienia i wpłaty przyjmują:

1. Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch”, Warszawa, ul. Srebrna 12, konto PKO Nr 1-6-100-020,
2. Urzędy pocztowe.

Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę — 40% drożej. Zamówienia dla zagranicy przyjmuje Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch”, Warszawa, ul. Wilcza 46, konto PKO Nr 1-6-100-024.

Bieżące numery do nabycia w niżej podanych placówkach „Ruchu”, w księgarniach naukowych „Dom Książki” oraz w Ośrodku Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych Polskiej Akademii Nauk — Wzorcownia Wydawnictw Naukowych PAN — OSSOLINEUM — PWN, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki.

PLACÓWKI „RUCHU”

Białystok, Lipowa 1	Olsztyn, Plac Wolności (kiosk)
Bielsko-Biała — sklep „Ruchu” Nr 1, Lenina 7	Opole, Rynek — sklep nr 76
Bydgoszcz, Armii Czerwonej 2	Ostrów Wlkp., Partyzancka 1
Bytom — sklep „Ruchu” nr 39, Plac Kościuszki	Płock, Tumska, Kiosk nr 270
Chorzów, Wolności 54	Poznań, Dzierżyńskiego 1
Ciechocinek, Kiosk nr 4 „Pod Grzyb- kiem”	Poznań, Głogowska 66
Częstochowa, II Aleja 26	Poznań, 27 Grudnia 4
Gdańsk, Długa 44/45	Przemysł, Plac Konstytucji 9
Gdynia, Świętojańska 27	Rzeszów, Kościuszki 5
Gliwice, Zwycięstwa 47	Sopot, Monte Cassino 32
Gniezno, Młeczysława 31	Sosnowiec, Czerwonego Zaglebia, kiosk nr 10 (obok dworca kol.)
Grudziądz, Mickiewicza, sklep nr 5	Szczecin, Aleja Piastów, róg Jagielloń- skiej
Inowrocław, Marchlewskiego 3	Toruń, Rynek Staromiejski 9
Jelenia Góra, 1-go Maja 1	Warszawa, Nowopoleńska 3
Kalisz, Śródmiejska 3	Warszawa, Nowy Świat 72, Pałac Staszica
Katowice Zach., 3-go Maja 28	Warszawa, Wiejska 14
Kielce, Sienkiewicza 22	Wałbrzych, Wysockiego, obok Placu Grunwaldzkiego
Koszalin, Zwycięstwa 38	Włocławek, Plac Wolności, róg 3 Maja
Kraków, Rynek Główny 32	Wrocław, Plac Kościuszki, kiosk nr 9
Krynica, Stary Dom Zdrojowy	Zabrze, Plac 24 Stycznia, pkt. nr 50
Lublin, Krakowskie Przedmieście (obok hotelu „Europa”)	Zakopane, Krupówki 51
Łódź, Piotrkowska 200	Zielona Góra, Świerczewskiego 38
Nowy Sącz, Jagiellońska 10	

Ośrodek Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN

Wzorcownia Wydawnictw Naukowych

PAN — OSSOLINEUM — PWN,

Warszawa, Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter)